

האדמו"ר מהאלמין רבי שלום יהודה גראס שליט"א חיבר למעלה מאלף ספרים על כל מקצועות התורה

זוהר הצלה

חלק טו

ובו שאלות ותשובות לעם ישראל

מבואר בחז"ל גודל מצות תוכחה ומחאה וחיוב הערבות על כל אחד ואחד מישראל למחות ביד עוברי עברה, בכל הש"ס בבלי ירושלמי מדרשים זוה"ק, ספרי הראשונים וגדולי אחרונים. על כן אנו יוצאים בקול קורא למען הצלת עם ישראל, להקים השכינה מעפרא, לפדות נפשינו והגאולה השלימה ברחמים.

אור הזוהר 292 * אלול תשע"ג

מפעל הזוהר העולמי טל: 0527651911

בעלמא! ונחשב לו כאילו החזיר את העולם לתהו ובהו וגורם עוני בעולם ואורך הגלות! ובתיקון ל' כתב, שהם גורמים עניות וחרב וביזה והרג ואבדון בעולם, וגורמים לרוחו של משיח שילך מהעולם ולא ישוב! (וכן איתא במס' שבת ל"ג [ע"פ הגר"א בתיקון ל']). - היוצא מכל זה שכל מי שאינו לומד את ספר הזוהר הקדוש, הרי גורם לבזה חרב הרג ואבדן לעולם, ואלו עבירות שבין אדם לחבירו שאפילו יום הכיפורים אינו מכפר עליהם, (ס' איפה שלימה). ובאופן כזה אין באפשרותו לקיים עד שירצה את חבירו, מחמת שנאבדו כבר רח"ל. - וכבר יצאו גדולי ירושלים (בראשות כ"ק מרן הגר"ח זוננפלד זצ"ל) וגם הגה"צ חברי הביד"ץ של עדנתו וחתמו בקריאת קודש (תרפ"א, ותרצ"א ותשס"ב-ד) ללמוד את הזוהר הקדוש על הפרשה מידי שבוע, ועל כל פנים דף אחד של זוהר ביום.

על כן אנו קוראים לכל המנהיגים, רבנים וראשי ישיבות שליט"א וראשי כוללים שכל רב וראש ישיבה ראש כולל מגיד שיעור ומשפיע, שינהג ללמוד בכל יום בבית מדרשו עם כל קהילתו לפני התפילה או אחרי התפילה עמוד אחד זוהר, שלוקח רק דקה, לישועת כלל ישראל, וכן כל בחור בישיבה ואברך ככולל ילמוד לפני התפילה או אחרי התפילה עמוד אחד זוהר ביום. וכן המלמדים ילמדו עם תלמידיהם בכל יום עמוד אחד לפני התפילה כמו"ש בוה"ק (פר' וירא קיח), קרוב לימות המשיח אפלו נערים ידעו נסתרות, וז"ל בתרגום ללשון הקודש: אמר להם רבי שמעון: אין רצונו של הקדוש ברוך הוא בזה שיתגלה לעולם כל כך. וכשהיה קרוב לימות המשיח, אפילו נערים שבעולם עתידים למצא נסתרות של החכמה ולדעת על ידו קצים וחשבונות, ובאותו הזמן יתגלה לכל.

בוא וראה מה שאמרו חז"ל בירושלמי על שלמה המלך שהיה קודש קדשים, וטעה ועבר על ציווי התורה של לא ירבה... ובגלל זה נטרד ממלכות: (ירושלמי סנהדרין פ"ב ה"ז): תני רבי שמעון בן יוחי עלה ספר משנה תורה ונשתתח לפני הקב"ה,

אמר לפניו רבון העולם, כתבת בתורתך כל דייתקי שבטלה מקצת בטלה כולה, והרי שלמה מבקש לעקור יו"ד ממני, אמר ליה הקב"ה שלמה ואלף כיוצא בו בטילין, ודבר ממך אינו בטל, עפ"ל. ואם כן אפילו הגדולי ישראל הכי הכי גדולים אין יכולים לבטל אות אחת מן התורה בין תורה שבכתב ובין תורה שבעל פה, ובזוה"ק מצוה אותנו ללמוד זוהר לכל ישראל כדי שנזכה לתשובה אמיתית באהבה תשובה עילאה ונגאל ברחמים, ואם לא שומעים בקול משה רבנו, "אמר ליה הקב"ה שלמה ואלף כיוצא בו בטילין, ודבר ממך אינו בטל". בוא וראה מה דכתבו בזו"ח פ' נח שכל ענין הגאולה והתשובה תלוי על רישי כנישתא, ואם כן, צריכים כולם להורות לישראל שילמדו זוהר הקדוש, כי אנו מאמינים בני מאמינים שמשו רבנו הוא אדון כל הנביאים, ונבואתו אמת, ולא תשתנה לעולם ח"ו. ובזכות התנא האלוקי הרשב"י תעמוד לכל ישראל להושע בכל הישועות והנחמות, ובדא יפקון מן גלותא ברחמי, אכ"ר.

שאלה: למה הרב כותב באופן חמור וקיצוני כל כך, נגד כל הרבנים הגדולים והראשי ישיבות, וארגונים של מחזירי בתשובה? - תשובה: הזוהר בפרשת בראשית דף כ"ח: אומר שכל הת"ח שלא רוצים ללמוד זוה"ק הם הולכים נגד משה רבינו. ועיי"ש בביאור המקדש מלך. שאלה: למה הרב אומר שדווקא הם אחראים על כל האסונות והצרות? - תשובה: בתיקוני זוהר תיקון ל' כתוב על מי שלא רוצה שילמדו זוהר הקדוש: "אוי להם שגורמים עניות וחרב וביזה והרג ואבדן בעולם, והרוח הזו שמתלקת היא רוח המשיח". שאלה: למה יש בחורים שמתקלקלים? - תשובה: המהרח"ו כותב בהקדמה לעץ חיים שמי שלא רוצה ללמוד זוה"ק עליהם אמר הפסוק: "יכל

הגבעות המקלקלו" אלו הבחורים התלמידים הקטנים שרואים את מלמדיהם שאינם רוצים ללמוד זוה"ק ותורת הסוד, על פן גבעות אלו נתקלקלו ולבם שרש פורה ראש ולענה ועלתה בהם תלודת טיט ורפש לכפר בהכמת האמת... ואין ספק כי לא יהיה להם חלק בעולם הבא כנזכר בזה"ר. ועוד כתב שם, כי הכל תלוי בעסק ההכמה הזאת, ומניעתנו מלהתעסק בה היא גורמת אחרו ועכוב בגין בית מקדשנו ותפירתנו.

שאלה: למה גזירת הגיוס באה? ומי אשם בזה? - תשובה: כבר לפני מאה שנה בשנת תרע"ד, תחילת מלחמת העולם הראשונה, כבר כתב המקובל האלוקי רבי יהודה פתייה ז"ע שאחרי שנתמעט לימוד הזוהר והקבלה בעולם נגזרו גזירות הגיוס ועוד צרות משונות רח"ל.

שאלה: גזירת הקיצוצים הכלכליים, מי יכול להינצל ממנה? תשובה: בזוהר הקדוש כתוב שלפני ביאת המשיח הערב רב יעשה צרות ודוחק גדול ללומדי התורה, ויקח מהם מיסים קשים, ובזוה"ק ברעיא מהימנא כתוב שלומדי הזוהר בהם אין ניסיון, והם נגאלים ברחמים, כי הם אהוביו של מלך מלכי המלכים הקב"ה. ובאמת כבר הרעיא מהימנא [הוא

משה רבנו ע"ה] מצוה אותנו ללמוד זוהר הקדוש דוקא, כי תורת הרשפי מאיר עד סוף הדורות, וצריך ללמוד ללא הפסק ולא לתת מנוחה לקדוש ברוך הוא עד שיגאלנו (זוהר פנחס ר"ט).

אחינו בית ישראל, עת צרה היא ליעקב, ואין לשקוט בעת הזאת, ידוע לכל שאנו נמצאים עכשיו בסוף הגלות, ורוב הסימנים שכתבו חז"ל בעקבתא דמשיחא כבר נתקיימו, וצרות רבות וגזירות קשות פוקדות את ישראל בארץ הקדוש ובעולם כולו, ובפרט הגזירה הנוראה על בחורי ישראל והחינוך הטהור, עם ישראל זקוק לרחמי שמים מרובים, ומן השמים מעוררים אותנו לתשובה, ואין לנו על מי להישען אלא על אבינו שבשמים. - לכן חובה קדושה על כל אחד ואחד ללמוד פרד"ס בכל יום ויום (האר"ז בלשעה"מ), ובלימוד הזוהר הקדוש יוצא ידי חובת לימוד הקבלה (כף החיים סי' קנ"ה). כי אם מחסרים את חלק הסוד הרי גורמים פירוד ח"ו בעולמות העליונים והרי לימודם פגום, וכפי שנכתב בתיקוני זוהר (תיקון מג) על מי שלא לומד ומי שלא אומר ללמוד, טב ליה דלא אתברי

הקדמה

לספר מיצות תוכחה בהלכותה חלק ב'

מרבי הלל קאלאמייע זי"ע

ואעמיד בשער מוכיח

ובקול בוכים בדמעות שלישי, מורינו עטרת ראש עורכי מערכות ישראל לוחם מלחמת ה' בגיבורים הגה"ק רבי הלל מקאלאמיא זי"ע.

בעניני הלכות תוכחה - מחאה - ערבות:

למנהיגים - רבנים - דינים - פרנסים - ראשי הקהל
וטובי העיר - מלמדים - תלמידי חכמים - ראשי ישיבות
- ותלמידהון.

שדברים אלו הם דברים הנוגעים לרומם של עולם ונשגבים הם, והם מן העיקרים שכל קיום הדת תלוי בהם ויסוד קיום בית ישראל נשען עליהם.

וזאת למודעא כי נכנסנו לסבך הספק אם ליישר אורחותינו ולנקוט בדרך הארוכה לגמרי או שננקוט בדרך הקצרה לגמרי - (כי השאלות ותשובות במקורם בעניינים אלו הם באריכות גדולה מאוד) - כי לכל אחד מהדרכים מעלה וחסרון איתו.

מעלת האריכות היא שעל ידי זה שיראו כל התשובה אפשר לדעת על איזה מהפירצות השונות שעורר בשעתו, ונוכל ללמוד מהן מוסר השכל גם לתקופתינו, אך כמובן שבזמננו היום ישנם פירצות שונות, חדשות וגם ישנות לכן אין בידינו להעלות את כל התשובה בארוכה ומרפא מפאת האריכות הגדולה, ומה גם שבספרנו זה שאנו עוסקים בו לא התרכזנו רק בענין הפירצה הלזו של עניני תוכחה שהמ"ע הזו נשכחה לגמרי וכוללת את כל התורה כולה.

הגם שמן הנכון והנחיצות היה עלינו ללקוט מספריו הק' על כל פירצה ופירצה השייכת בתקופתינו לחוד, כדי לעורר לבות בני ישראל שיבואו על תיקונם. כמו שאנו מסדרים כעת על עניני תוכחה - מחאה - וערבות, (ועוד חזון למועד א"ה).

המעלה והחסרון בדרך הקיצור שאפשר להבין היטב עניני התוכחה - מחאה - וערבות שבהם אנו עוסקים. והחסרון בה שאין אנו רואים לפנינו ענין הפירצה שעוסק בה בתוכחתו (באריכות).

ועל כן כדי לצאת ידי שניהם הקדמנו כ"פ קצת מדרך הארוכה, בדברים הנ"ל, וחלקנום לקטעים ואותיות, והוספנו לפני כל קטע (באותיות גדולות) מתמצית דבריו הקדושים, ועי"כ נחת ינחתו בו הקוראים בקל בין המאריכים ובין חבורת המקצרים. ומבין שניהם יתקלס עילאה. שיהיה קל לכל קורא למצוא בו דברי חפץ.

כמובן שהצגנו דבריו בלי תוספות ומגרעת כ"ש, כי נגגיעה של חסר ויתר אפשר להחריב עולמות התלויים בכל קוץ וקוץ, כאשר ידענו שלפעמים כוון לאיזה דבר בתיבות הנראים כיתרות, ועל כן יראתי לנגוע בדבריו והעתקתי הדברים ככתבם וכלשונם.

ותקותי חזקה כי תופשי התורה ישישו לקראתו, ויגילו בו בני ציון המצוינים בהלכה כמוצא שלל רב, כי באמת לא נראה כבושם הלזה בהלכות אלו שהם יסודי הדת בכל דור ודור. וכל מבין גם תלמיד יאמר האח חמותי אור, ועי"י שילמדו בספר הנ"ל ידעו האיך ואיך ללמד את העם דרך ד' ואת המעשה אשר יעשו.

הן היום יום גדול גדול ממש, שמחה בו אביע, שמחת לבי שמחת עם ישראל באהלי תורה יגיע, בבתי בני ישראל רבים מעון להניע, להסיר מעליהם עוונות ופשעי בית ישראל, לבל ילכד איש בעון אחיו להכשל, בחטאם בל יצוד ברשת להענש במעל, מברית הערבות שנכרת להגאל, באמירת תוכחה להעל, למחות לכל אשר בידו להגיע בשפתי דל.

שפתי תרננה באמרי בינה, ביום גילה ורינה, לבית ישראל זה היום עשה השם בו נגילה, גיל יגיל אבי האומה, גילה אחר גילה, שפתותיו בקבר תדובבנה, אשר הורינו דרכי תוכחה, לזכות הרבים בהוכחה, להדריכם בדרך ישרה, להסבירם דברי התורה, לאהב הבריות על אבינו שבשמים, לקרבם תחת כנפי השכינה מיומים, מצות ואהבת את ה' אלקיך כראוי לקיים. זאת היא העי"ר והדרך שבה נלכה ונתיישבה, להקריב לפניכם מנחה חדשה שהיא בעצם ישנה, בקצרי לפניכם קציר האומר, קטעים מספה"ק הנאמרים בארוכה, בעניני **ערבות, מחאה, תוכחה** להאיר הדרך לפני העיוור בעיניים אלו, ומצוה זאת חתומה באוצרות התורה, ואין בה גומר, ויד אדם מישראל איה מגעתה, ומצוה זו רפויה בידם, בידי הדור המגשש באפילה, בין כותלי הישיבות לא גרסו בה, המוני העם לא ידועה, המנהיגים - הרבנים ידם יד כהה בה, והעלם יעלימו ממנה, ורבה העזובה.

לזאת איכף ואהלל לשם, אשר עוררוני משמים לעורר לב העם, המונים גאונים רבנים ודיינים תלמידי חכמים יושבי אהלים, להתחזק ולהחזיק במצוה זו אשר רבה היא, וגודל מכשלתה איה ידיעה, כי רבים וגם טובים יאמרו בלבם מה לי ולמצוות תוכחה מי אני כי אלך להוכיח לזולת ולמחות בו, אם פלוני חוטא מה לי ולו, מחשבה זו מחשבת פיגול היא, כי אין לומר ידינו לא שפכה את הדם, ואיך נוכל לעמוד על דם רעינו המון העם, ומה גם שעונש העון של הזולת יגיע גם אליהם, וילכדו ברשת עונשם גם בביתם, והרוצה להציל עצמו מחטאות העם, עליו למחות בהם ולהוכיחם, וללמדם תורה ומצוות לקיים בדרך ישרה להדריכם, או אז ינצל מפגעי הזמן המתרגשים בעולם, ויצא מכלל ארור לבוא לכלל ברוך אשר יקים, תפלתו תתקבל לפני אבינו שבשמים, תורתו תהא מתברכת בכפליים, ויסלק חרון אף מן העולם, ויוסיף טובה וברכה בעולם, חיים חן וחסד ימצא בעיני אלקים ואדם, בכוחו לבטל גזירות, דברו להקים, ולהגאל בגאולת עולמים, במהרה בימינו.

לכן אמרתי הטיבו חז"ל אשר דברו, חזקה על חבר שאינו מוציא מתחת ידו דבר שאינו מתוקן, על כן בחנתי הדברים לייצגם כאמירתם וכנתינתם לתועלת המעיין, ונתתי לפני הקורא הדברים הנוגעים לענייני דברי השאלות ותשובות שהזהיר והתריע בקול מוכיח חוצב להבות, קול שובר ארזי הלבנון על המחדל במצות תוכחה אשר איזן וחיקר תיקן ויסד בדברות קדשו מעולפת בספרים בנגלה נסתר ורמזים, כזוהר הרקיע מזהירים, משובצות אבני חן מתנוצצים, מפעולות האדם הגדול בענקים, בהירים זכים וישרים ומזוקקים, בקול ה' חוצב להבות אש, שנכתבו ונחרטו במסירות נפש,

ספר

תזכחה כהלכתה

חלק ב

זוכה בעוה"ז לשכר של כבוד וברכה מפני שהוא בבחינת "זוכה תודה יכבדני ומכבדי אכבד"

וגם מה שכרו בעוה"ז, כבוד וברכה וכן וטוב. דהנה אחז"ל (סנהדרין מג) על פסוק "זוכה תודה יכבדני", הזוכה יצרו ומתודה כאלו כבדני בשני עולמות, והכתוב אומר "כי מכבדי אכבד", מעתה מסתבר מאחר שאחז"ל (בי"ב ט) גדול המעשה יותר מן העושה, א"כ המנהיג המעורר בתזכחתו להיותם בבחינות "זוכה תודה". עאכ"ו שהוא ראוי לברכה זאת שהכתוב אומר כי מכבדי אכבד, ובה אפשר לפרש כוונת (פסוק ט"ז י"ז במדבר סימן כ"ב) "כי כבד אכבדך מאד" כנ"ל.

ולמקרא שכתוב "ולמוכיחים יונעם ועליהם תבוא ברכת טוב", אפשר לפרש כוונת (פסוק ח' י"ט רות סימן ב') משום שבוועז הוכיח את רות והדריך אותה ללמדה דרך אשר תלך בה, אל תלכי ללקוט בשדה אחר, על שם לא יהי לך אלהים אחרים ולא תעבורו מזה על שם זה אלי ואנוהו, מש"ה אמרה נעמי יהי מכירך ברוך.

אם התזכחה היא בדברים היוצאים מן הלב, הוא זוכה לטוב הבא לעולם בגלל תזכחתו הממשיך ברכת טוב

אחז"ל (תמיד כח) כל זמן שתזכחה בעולם טובה בא לעולם, ומסתבר שזהו רק אם דברי תזכחתו נשמעים, והיינו אם תזכחתו הוא דברים היוצאים מן הלב ותזכחה מכונה הליכה. ובזה אפשר לפרש כוונת (פסוק י"ב תהלים סימן פ"ד) חן וכבוד יתן ד' (חן, ככתוב מוכיח אדם אחרי חן ימצא, וכבוד כנ"ל מכבדי אכבד) וגם לא ימנע טוב להולכים בתמים לאותן המוכיחים לש"ש מאחר שעבור תזכחה טובה בא לעולם והוא גרם זאת, מכש"כ שגם הוא יהי לו חלק בטוב. וגם מקרא מפורש ועליהם תבוא ברכת טוב.

כשהפרנסה מקופחת יהיה לבם אל ה' וירצו בתזכחה

וזהו אפשר נמי כוונת (המשך פסוק י"ב, י"ג עמוס סימן ב') ועל הנביאים צויתם לאמר לא תנבאו הנה אנכי מעיק תחתיכם. להנ"ל שעבור תזכחה טובה וברכה בא לעולם, מש"ה עבור על הנביאים צויתם ולא בנבאו א"נ"כ"י" מעיק מפרש דרך הרמז ר"ת "נפשינו יבשה אין כל, ואז כשיהי' קפחתי פרנסתי כבר יהי' לבבכם נכנע אל ד' ויהי' רוצים בתזכחה, מש"ה מפרש דרך הרמז "הנה אנכי מעיק תחתיכם ר"ת "תפריע את העם ממעשיו."

צור ילך תשי כשבא להטיב לכם מתישים כוחו, מפני מיאוס התזכחה נתמעט שפע הטוב

ובזה שע"י מיאוס תזכחה שפע נתמעט, אפשר נמי לפרש כוונת (פסוק י"ח דברים סימן ל"ב) צור ילך תשי, פירש"י כשבא להטיב לכם מתישים כוחו, משום שאחז"ל תזכחה בעולם טובה בא

השאלות ותשובות המקיפים כללים יסודיים ועיקרים הנוגעים לעניני תזכחה דלהלן, הם כולם מספר "אבקת רוכל" מהצה"ק רבי הלל קאלאמאייער זי"ע, אשר קיבץ כעמיר גורנה הלכות הנחוצות מש"ס ופוסקים וכו', אשר הם חיינו ולחמינו, והם מהלכות השכיחות יום יום, ואין הזמן גרמא לחפש חיפוש מחיפוש בעשרות החיבורים בענינים הנוגעים לתזכחה, וחלקנום לקטעים ואותיות ולתועלת המעיין הוספנו לפני כל קטע כותרת מתמצית דבריו הקדושים זי"ע.

פרק א'

באבקת רוכל כלל ח' כושל יקמוץ מליך ובו י"א פרטים, פרט א' וז"ל:

שאלה נד: נא אמור לי מגודל המעלות של המוכיח לשם שמים, ומה שכרו בעוה"ז, וגם אם מחויב להשתדל ולטרוח כדי לדרוש תורה ברבים.

המוכיח לשם שמים זוכה לאריכות ימים, מבטל גזירות, משמח את המקום

תשובה: הנני להשיבך על ראשון ראשון, ממעלות המוכיח לש"ש הוא שזוכה לאריכות ימים, וגם בכוחו אם הקב"ה גוזר גזירה הוא מבטלו, וגורם בזה לשמח את המקום. ולחזק דברי אלה אביא לך ראיה מן התורה, עיין (פסוק ט"ז י"ז במדבר סימן כ"ב) תזכחה מכונה הליכה, (כמדורש) על פסוק לכו חזו מפעלות ואחז"ל מוציא יקר מזולל, הקב"ה גוזר גזירה והוא מבטלו, (ושמעתי ממורי הגאון זללה"ה) מי שהוא מדריך רבים הגם שכבר כלו שנותיו הקצובים לו, מוסיפים לו ימים ושנים עבור טובות דורו. בזה אפשר לפרש כוונת הפסוקים, אל נא תמנע מהלך אלי כשאתה מדריך רבים יהי' כוונתך רק לש"ש, ולהמתיק הדבר יותר, אל"י מפרש דרך הרמז בר"ת "לאהבה את ד'" (כמדורש) אהבה על הבריות, וא"כ תעשה אזי שכרך כי כבד אכבדך מאד, מאד זו זקנה (עיין ק"י ערך מאד) וגם מ"א"ד" ר"ת "דרך מצותיך ארוץ", אשמרה דרכי מחטוא משום מזכה את הרבים אין חטא בא ע"י וגם תתגדל מדריגתך אצלי וכל אשר תאמר אלי אעשה, שבכחך תהי' לבטל גזירותי.

המסייע בזה להוכיח והמסבב לתזכחה גם כן זוכים לכל אלו

ולא לבד המדריך והמוכיח שזוכה לאלה, אלא גם המסייע והמסבב לזאת, ג"כ שכרו אתו ופעולתו לפניו, ובכלל זה הוא כל אותן בני אדם הנותנים אכסניא לת"ח כאלה כדי להרבות כבוד שמים, וגם אותן מנהיגים הקוראים קריאה של חבה לת"ח כאלה שישבתו אצלם. עיין (איוב סימן ד' פסוק ג) הנה יסרתי רבים, יסרת לשון תזכחה ומוסר כפירש"י, וחוזר ומפרש במה, וידיים רפות תחזק, אם ראית מנהיגי הדור שהיו עצלים ורפים במלאכתם היית מעורר אותם שיהיף רזיזים ולא יעשו מלאכת ד' רמיה והם שמעו לתזכחתך, א"כ בדבר זה שהיית מעורר אותם, אתה רבים יסרת שתזכחה של המנהיגים נקרא על שמך, משום שגדול המעשה עיין (תרגום איכה סימן ד' פסוק ו) נביאים ומנהיגים מכונים ידים.

פירש"י מכל מה שחננך, והנה אחז"ל (סנהדרין מג) על פסוק "זובח תודה יכבדנני", זובח יצרו ומתודה כאלו כבדני בשני עולמות, א"כ מסתבר המוכיח מהמעורר את העם לדבר זה שיהי' בכלל יכבדנני, ודאי גם הוא ממכבדי ד' הוא, שהרי אחז"ל גדול המעשה וגו'.

כבד ד' מהונך שפירשו ממה שחננך אם יש לך קול נעים תהי' שליח ציבור, ובכלל זה אם חננו ה' בלשון ובכוח לקרב לב בניו שמחוייב להשתדל לטרוח בזה בגרונו

בזה אפשר לפרש כוונת הפסוק "כבד ד' מהונך" שאחז"ל ממה שחננך אם יש לך קול נעים תהי' שליח ציבור, א"כ מלתא דמסתבר שאם נתן לו ד' לשון לימודים ובכוחו לקרב לב בניו לאביהם שבשמים שחיוב עליו להשתדל ולטרוח לעשות כן כדי להדריך עם ד'. ויומתק הדבר יותר ממה שפירש"י "מהונך" מגרונו, והיינו כמקרא שכתוב "קרא בגרון אל תחשוך", וזהו לשון "כבד ד'" שהרי ע"י שתדרוש תורה ותוכחה ברבים אתה מכבד ד' משום שע"כ יסובב "זובח תודה יכבדנני", ואם נבוכדנצר עבור שלש פסיעות שרץ עבור כבודו יתעלה מה [גדול] היה שכרו, המייגע עצמו בכל כוחו שעה או שתיים לדרוש ברבים להמשיך לב בניו למקום מה נעים גורלו.

פירוש המשנה "העמידו תלמידים הרבה", שע"י שישגיחו עליהם הזקנים להדריכם יהיו עומדים על מעמדם

וכן תנן (באבות פ"א) "העמידו תלמידים הרבה", עיין תיו"ט שטרח לפרש הכוונה, ולמה דאיתא במדרש שע"י הדרכתן של הזקנים לדורם נעשים ישראל בבחינות "עומדים", א"כ אפשר כונת "העמידו תלמידים" הוא, שישגיחו עליהם להדריכם בכל מילי דמיטב במידות תרומיות וביראת שמים, שע"כ יהיו עומדים.

פרק ב

החיוב לקצר לנפשו בלימוד תורתו עבור הדרכת הרבים

בפרט ב' שאלה נה' וז"ל: מאחר שתלמוד תורה כנגד כולם, ואין לו בעולמו אלא ד' אמות של הלכה, אם החיוב הוא לקצר לנפשו בענין לימוד תורתו עבור הדרכות רבים, ואם מחוייב הוא גם לבזות עצמו ולהקטין שמו עבור כבוד שמים.

אם אהבת הרב לתלמידיו כ"כ גדולה, עד כדי כך שמקצר עי"ז לנפשו ונשאר בבחי' "עומד" כמלאך, למוד הימנו.

תשובה

מדברי הבאים יבואר שאלתך, איתא (בהפלאה) שמפרש מה שאחז"ל (בחיגה) אם הרב דומה למלאך ד' צבאות למוד הימנו, אם אהבת הרב לתלמידיו כ"כ גדולה שחפץ ללמדם להועיל ועי"כ לא איכפת לי לקצר לנפשו, הגם שעבורם נשאר בבחינות עומד אזי למוד אצלו.

לעולם, מש"ה מפרש דרך הרמזו י"ל"ד"ך ר"ת "לא יפנה דרך" "כרמים עיין" (פירש"י איוב סימן כ"ד פסוק י"ח) לא היו מקבלים תוכחה מן הטובים.

אם לא יפנה לדרך הטוב - "תשי" נחלש ונתמעט הטובה בעולם **א"נ** לא יפנה דרך הטוב בדרכי הצדיקים וע"י הרעותי מעשי קפחתי פרנסתי, וזהו "תשי", אבל הטיבותי מעשי הרביתי פרנסתי.

המוכיח זוכה למצוא חן כפי שמצינו אצל משה רבינו

הכתוב אומר "מוכיח אדם אחרי חן ימצא", ומשה זכה וזיכה את הרבים, ואחז"ל (סוטה) שנקרא בשם "חבר" משום שחיבר בניו למקום, ונקרא "אביגדור" שגדר פרצותיהן של ישראל, ואין לך שבח וכבוד וגדולה יותר מזה שנקרא בשמות אלה, בזה אפשר לפרש כוונת (פסוק י"ז שמות סימן ל"ג) "כי מצאת חן בעיני" משום "ואדעך בשם", עבור שמך שנקראת בשם "חבר" ובשם "אביגדור", ששמות אלה מורים על "מוכיח אדם אחרי", מש"ה ראוי לך ובדין שתטול שכרך והיינו מציאת חן.

שייכות הפסוקים "הנותן אמרי שפר" - שפרו מעשיכם, "בן פורת" - בן חן, שכרו חן

ובדבר זה שעבור תוכחה והדרכה ראוי לו מציאת חן, אפשר לפרש כוונת (המשך פסוק נ"א כ"ב בראשית סימן מ"ט) "הנותן אמרי שפר" כמו בחודש שופר אחז"ל חדשו מעשיכם שפרו מעשיכם, ובדבר זה תופס אומנת אל, מש"ה א"מ ר"י ר"ת "מה יקרו ריעך" אל ע"י שמוכיח ומכריז ואומר שפרו מעשיכם, ועבור זה ראוי לו השכר שיהי' "בן פורת", בן חן כפירש"י.

המנהיג המדריך והמוכיח זקוקים לחן שיתקבלו דבריהם

משום שהמנהיג המדריך המוכיח מהצריכות הוא שיהי' אהוב לאנשי דורו ויהי' חינו נטוע בעיניהם, ואחז"ל (ב"ב צא) מאן דיהיר אפילו אינשי ביתו לא מתקבל.

אהרן ובניו שעליהם מוטל להורות לעם ה' דרכי ה' הזוהרו שלא להתגאות כדי שיהיו אהובים על העם ויתקבלו דבריהם

בזה אפשר לפרש כוונת (פסוק ב' ויקרא סימן ו') "צו את אהרן", "העולה על מוקדה", שאחז"ל המתעלה והמתגאה נידון באש, מדוע נאמרה אזהרה זאת לאהרן ובניו דוקא, משום שעליהם מוטל להורות לעם ד' דרכי ד'. מש"ה "צו" זירוז מיד ולדורות שלא להתגאות, ורק לענוים יתן חן ומתוך כך שהוא אהוב להם ביותר תוכחתו נשמעת.

המוכיח את העם הוא בכלל "זובח תודה יכבדנני"

ועל שאלתך השלישית מדברי הבאים יבואר לך שמחוייב להשתדל בכל כוחו לעשות כן (עיין משלי סימן ג' פסוק ט'), "כבד את ד' מהונך"

